

Jan Palach

Jan Palach ([11. srpna 1948 Praha](#)^{[2][3]} – [19. ledna 1969 Praha](#)) byl [student](#) historie a politické ekonomie [Filozofické fakulty Univerzity Karlovy](#), který obětoval svůj život na protest proti potlačování svobod a pasivnímu přístupu veřejnosti^[4] po [okupaci Československa armádami států Varšavské smlouvy](#).

Dne [16. ledna 1969](#) se zapálil v horní části [Václavského náměstí](#) v [Praze](#). S rozsáhlými popáleninami byl převezen do nemocnice, kde po třech dnech zemřel.

Obsah [\[skrýt\]](#)

- 1 Životopis
  - 1.1 Pohřeb
- 2 Ohlasy ve společnosti
  - 2.1 Další protestní sebevraždy
  - 2.2 Fáma o „studeném plameni“
  - 2.3 Palachův týden 1989
  - 2.4 Po roce 1989
    - 2.4.1 Významný den
- 3 Odkazy v kultuře
- 4 Odkazy
  - 4.1 Reference
  - 4.2 Literatura
  - 4.3 Související články
  - 4.4 Externí odkazy

Jan Palach

Fotografie z Palachova výkazu o studiu na vysoké škole.

Narození	11. srpna 1948 Praha, Československo
Úmrtí	19. ledna 1969 (ve věku 20 let) Praha, Československo
Příčina úmrtí	následky po upálení
Místo odpočinku	Olšanské hřbitovy, Praha ^[1]
Národnost	česká
Vzdělání	student Filozofické fakulty Univerzity Karlovy
Alma mater	Univerzita Karlova
Znám jako	sebeupálený v lednu 1969
Ocenění	Řád Tomáše Garrigua Masaryka

Některá data mohou pocházet z datové položky.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

text	Co je důležité? Jak tomu rozumím? Zdroj?
<p>Životopis Jan Palach se narodil v Praze roku 1948. Pocházel ze Všetat, kde také vyrůstal. Vystudoval Gymnázium v Mělníku. Na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy nebyl v roce 1966 přijat pro svůj "živnostenský původ", i když uspěl při přijímacích zkouškách. Začal proto studovat na Vysoké škole ekonomické. V roce 1968 svůj pokus dostat se na Filozofickou fakultu zopakoval, tentokrát úspěšně. V říjnu 1968 dostal povolení odcestovat na dovolenou do Francie, která ho velmi silně ovlivnila.^[zdroj?] Na podzim se účastnil mnohých protestních akcí proti okupaci, včetně studentské stávk. Protože však neviděl žádný významný pokrok, pravděpodobně začal uvažovat o radikálnější akci, která by probrala společnost z rezignace, do níž se postupně propadala.^[5] Podle dokumentu Poselství Jana Palacha byl ke konci roku 1968 velmi znepokojený politickou situací v Československu. Podle rozhovoru se starším Palachovým bratrem Jiřím Jan před svým činem nic nenaznačil.^[zdroj?] Původně byl domluvený se svou matkou, že půjdou nakupovat nové oblečení.^[zdroj?]</p>	
<p>Ve čtvrtek 16. ledna 1969 okolo 13:30 se v horní části Václavského náměstí v Praze polil hořlavinou a zapálil. Hořící běžel přes křižovatku od kašny pod muzeem k Washingtonově ulici, kde se jej pokusil uhasit výhybkář Dopravního podniku svým kabátem. S rozsáhlými popáleninami byl převezen na Kliniku popálenin FNKV a LFH UK v pražské Legerově ulici. Zde s ním byl na magnetofonový pásek natočen krátký rozhovor, v němž Palach hovořil o příčině svého činu. V záznamu se zmiňuje o pasivitě lidí, vystupuje proti rozšiřování <i>Zprav</i> – deníku vydávaného sovětskými okupanty, a požaduje generální stávku. Z rozhovoru je patrné, že byl pod utišujícími léky a měl značné bolesti. Svůj čin nenazval sebevraždou, ale akcí.^[zdroj?]</p>	
<p>Palachova matka se o činu svého syna dozvěděla až z novin spolucestujícího ve vlaku a starší bratr Jiří se o Janově popálení dozvěděl z telefonátu z Pražské nemocnice, ale nedozvěděl se, proč byl popálen. O chvíli později však z rozhlasu slyšel, že se pokusil upálit jednadvacetiletý student filozofické fakulty J. P. a vše se mu spojilo dohromady.^[zdroj?]</p> <p>Jan Palach zemřel v neděli 19. ledna 1969 v 15:30, tři dny po svém činu.</p>	
<p>V lednu 2009 bylo zveřejněno, že historici objevili dokument, podle kterého Palach v lednu 1969 chtěl, aby studenti obsadili budovu rozhlasu. Jan Palach svůj návrh odeslal 10 dnů před svou sebevraždou v dopisu adresovaném tehdejšímu studentskému vůdci Luboši Holečkovi.^{[5][6]} Dokument objevil historik Petr Blažek, který se pokusil sestavit co nejpřesnější rekonstrukci událostí, které předcházely Palachovu sebeupálení, samotný čin i následné události včetně vyšetřování příslušníky Veřejné bezpečnosti.^[7] O svém posledním činu se ovšem před jeho vykonáním nikomu nezmínil.^[zdroj?] Inspirací Palachovi bylo sebeupálení vietnamských buddhistických mnichů na protest proti perzekuci buddhistů v Jižním Vietnamu.^[5]</p>	

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

<p>O tom, že čin Jana Palacha nebyl krokem zoufalého a nešťastného člověka, svědčí přepis rozhovoru, který s Palachem před jeho smrtí natočila ošetřovatelka Zdenka Kmuničková. Palach jí sdělil, že k tomu, aby se zapálil, potřeboval vztek.^[8]</p>	
<p>Pohřeb</p> <p>Pohřeb Jana Palacha dne 25. ledna 1969 se stal velkým protestem proti pokračující okupaci. Smuteční průvod, čítající několik desítek tisíc lidí, šel z Václavského náměstí na tehdejší náměstí Krasnoarmějců v Praze 1 (dnešní Náměstí Jana Palacha), kde hovořilo několik řečníků včetně Luboše Holečka.^[5] Palach byl pohřben na Olšanských hřbitovech. Pohřební rozloučení vedl evangelický farář Jakub Schwarz Trojan.^[9] Roku 1973 byly jeho ostatky, bez souhlasu pozůstalých zpopelněny a popel uložen v rodných Všetatech. Převoz proběhl tajně a narychlo. Prázdný hrob byl však hojně navštěvován i nadále. V roce 1990 se urna s popelem vrátila na Olšanské hřbitovy.^[zdroj?]</p> <p>Jan Palach je in memoriam nositelem Čestné medaile T. G. Masaryka za věrnost jeho odkazu, kterou mu udělilo jako prvnímu in memoriam Masarykovo demokratické hnutí.^[10]</p> <p>Řád Tomáše Garrigua Masaryka 1. třídy převzal za Jana Palacha od prezidenta Václava Havla jeho bratr Jiří Palach v roce 1991.</p>	
<p>Ohlasy ve společnosti</p> <p>Další protestní sebevraždy</p> <p>Památník Jana Palacha v mělnických Jungmannových sadech naproti bývalému gymnáziu, kde roku 1966 maturoval</p> <p>Před Janem Palachem, už v září 1968, provedl stejný čin v Polsku Ryszard Siwiec za přítomnosti sta tisíc lidí včetně vedení polské komunistické strany. Jeho protest byl všemi oficiálními médii zamlčen a dodnes je málo známý. 5. listopadu 1968 se na hlavním náměstí Chreščatyk v Kyjevě upálil jednačtyřicetiletý disident Vasyľ Makuch na protest proti komunistickému totalitnímu systému, koloniálnímu stavu Ukrajiny, politice rusifikace a agresi SSSR v Československu. Zemřel den nato. Jeho čin byl také dlouho zamlčován.^[11]</p> <p>Jan Palach si sám údajně nepřál další mrtvé, jak dokazují písemné poznámky a výpověď jeho spolužáka Luboše Holečka o rozhovoru s Janem Palachem v nemocnici:^{[5][12]}</p> <p><i>„Můj čin splnil účel. Ale ať už to nikdo neudělá. Ať se ty studenty pokusí zachránit, aby celý život zasadili ke splnění našich cílů. Ať se přičiní živí v boji.“</i></p>	

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

<p>Podle historika Petra Blažka ovšem umírající Palach v té době už nebyl schopen souvisle mluvit a ve skutečnosti se může jednat o Holečkův výmysl.^[5] Proti dalšímu upalování vystoupili i básník Jaroslav Seifert a prezident Ludvík Svoboda (bezprostředně po činu Josefa Hlavatého v Plzni).^[5]</p>	
<p>I přes tyto žádosti došlo v prvních měsících roku 1969 k vlně sebevražedných pokusů mladých lidí, kteří následovali Palacha. Po Palachovi se v období od 16. do 31. ledna 1969 se v Československu pokusilo upálit 10 lidí,^[5] do konce dubna 1969 to již bylo 26 lidí, z toho 7 zemřelo.^[13] Nejznámější z nich je Jan Zajíc (sám se podepsal jako <i>pochodeň č. 2</i>), který se upálil 25. února v průchodu domu na Václavském náměstí. Ani on, ani nikdo z dalších lidí, kteří se počátkem roku 1969 upálili, se ale s Janem Palachem takřka jistě neznali a nebyli členy žádné organizované skupiny.^[5] Jména dalších jsou Josef Hlavatý (20. ledna na pomníku Tomáše Garrigue Masaryka v Plzni, poté co se dověděl, že Jan Palach na klinice v Praze zemřel), Evžen Plocek (4. dubna 1969 v Jihlavě), či Michal Lefčík, který se upálil v Košicích 11. dubna 1969. S výjimkou Josefa Hlavatého se ale informace o jejich činech na celostátní úrovni omezila jen na několikařádkovou zmínku v černé kronice Rudého práva. O sebeupálení se pokusili též dělník Miroslav Malinka (22. ledna 1969 v Brně) a šestnáctiletý učeň Jan Bereš (26. ledna 1969 v Chebu).^[14]</p> <p>V zahraničí se v návaznosti na Palachovu smrt 20. ledna 1969 v Budapešti v zahradě Národního muzea polil benzínem a zapálil Sándor Bauer, šestnáctiletý student průmyslovky; zemřel v nemocnici po třech dnech. V dubnu téhož roku se pokusil upálit lotyšský student Elijahu Rips, který čin zejména díky rychlé pomoci kolemjdoucích přežil.</p>	
<p>Fáma o „studeném plameni“</p> <p>Vysoce postavený komunistický funkcionář Vilém Nový pronášel lživé teorie o Palachově smrti a motivaci jeho činu. Palach byl podle Nového vylosován jako první ze studentské skupiny „Pětice smrti“. Nechtěl se zabít, nýbrž pouze polít chemikálií způsobující „studený plamen“ (oheň, který nepálí), a tímto protestem destabilizovat situaci ve společnosti. Chemikálie mu však přimíchali ostatní členové skupiny do hořlaviny příliš malé množství, proto utrpěl smrtelné popáleniny.^[15] K této formě protestu měli studenty navést Luděk Pachman, Vladimír Škutina, Pavel Kohout, Emil Zátopek a Lubomír Holeček.^[15] Ti na Nového podali žalobu na ochranu osobnosti (Zátopek ji později stáhl). Další žalobu podala Palachova matka Libuše Palachová, zastupovaná advokátkou Dagmar Burešovou. Soudkyně Jarmila Ortová obě žaloby zamítla se zdůvodněním, že Nový měl nejen právo, ale dokonce povinnost kritizovat Palachův čin.^[16]</p>	

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

<p>Palachův týden 1989</p> <p>V tzv. <u>Palachově týdnu</u>, od <u>15. ledna</u> do <u>21. ledna 1989</u>, probíhaly v Praze protestní akce zaměřené proti <u>komunistickému</u> režimu. Jednalo se o předstupeň <u>Sametové revoluce</u>. <u>Veřejná bezpečnost</u> a <u>Lidové milice</u> tyto protesty rozháněly <u>obušky</u>, <u>slzným plynem</u> a <u>vodními děly</u>.^[17] Několik představitelů nezávislých iniciativ, například <u>Václav Havel</u>, <u>Stanislav Penc</u>, <u>Alexandr Vondra</u>, <u>Dana Němcová</u> či <u>Petr Placák</u>, bylo kvůli účasti na demonstraci zatčeno a vzato do vazby.^[18]</p> <p>Také hřbitov ve Všetatech byl veřejnou bezpečností zcela obležen, aby nebylo možné pokládat květiny a rozsvěcet svíce u Palachova hrobu.^[19]</p>	
<p>Po roce 1989</p> <p>Od roku 1989 existuje ve Všetatech nezisková organizace Společnost Jana Palacha, která pořádá každoroční pietní akce. Vznikla obnovením stejnojmenné společnosti, spontánně založené hned po pohřbu (s cílem vybudovat Janu Palachovi pomník). Základní škola ve <u>Všetatech</u>, kterou Jan Palach navštěvoval, po něm byla pojmenována. Ve škole se rovněž nachází Palachova busta a pamětní expozice.</p> <p>Po Janu Palachovi je pojmenována také <u>planetka (1834) Palach</u>, kterou 22. srpna 1969 objevil astronom <u>Luboš Kohoutek</u> na <u>hvězdárně</u> Bergedorf.</p> <p>Jméno Jana Palacha nese od ledna 1990 <u>gymnázium v Mělníce</u>, kde v roce 1966 maturoval, a také <u>gymnázium v Praze</u>.</p> <p>Jeho jménem jsou pojmenována také náměstí v <u>Praze</u>, <u>Římě</u>, ve <u>Varně</u> a <u>Lucemburku</u> a ulice v desítkách měst v <u>Česku</u> i po celé <u>Evropě</u>.^[20]</p>	
<p>Významný den</p> <p>V roce 1990 byly schváleny nové památné dny Československa, mezi nimi i den narození <u>T.G. Masaryka</u> (7. 3. 1850) a úmrtí Jana Palacha (19. 1. 1969).^[zdroj?] Byly uvedeny ve všech kalendářích pro léta 1991 až 1993. Oba zanikly s rozpadem federace.</p> <p>V lednových dnech pořádá pravidelná každoroční vzpomínková shromáždění u Palachova hrobu na Olšanských hřbitovech společnost JANUA, starající se v Praze o odkaz Jana Palacha a Jana Masaryka.</p> <p>Dne 9. ledna 2013 vyslovila česká vláda souhlas s poslancekým návrhem zákona, kterým by se 16. leden (den Palachova sebeobětování) stal <u>významným dnem</u> České republiky jako „Den památky Jana Palacha“, s účinností od 11. 8. 2013, 65. výročí narození Jana Palacha.^[21]</p>	

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Palach, [cit. 2017-05-24]

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

